

Radar na brodu

Kap. SREĆKO KRILE

Danas se mnogo raspravlja o imenu Radar, iako je on tek nedavno došao na more. On je poput divna mladića sa izvanrednom oštrinom vida i pravom instinktivnom snagom raspoznavanja

i razlikovanja. Nije čudo što se za brodove, koji posjeduju Radar, kaže da imaju jednog stražara više. Uistinu, on je tako dobar na mostu, da neki od nas često zaboravlja da je on tek šegrt

ili novajlija, koji pravi usluge svome dobu. On još ne posjeduje »brevet« i nije kvalificiran, da na mostu vrši onu pouzdanu ulogu, koju vrši »auto alarm« u radio kabini. On ima još mnogo toga da nauči.

Ja sam lično bio Radaru drug samo na jednom brodu i na tom brodu nijesmo mu dozvoljavali mnogo odgovornosti. To je bio »L S T« t. j. (Landing Ship Tank) invaziona jedinica, koja je ranije pripadala ratnoj mornarici SAD. Kormilarnica na ovakvim brodovima nije dovoljno prostrana, te je Radar bio smješten u navigacionoj sobi, nekoliko koraka od kormilarnice.

Kod ovog slučaja treba imati na umu da ratni brodovi imaju dovoljni broj oficira a uz to i jako uvježbanih podoficira signalista i kvalificiranih podoficira kormilara (quarter master). Na ovaj način oficir na straži po ružnom vremenu i slaboj vidljivosti ne mora ulaziti u navigacionu kabinu da konzultira Radar, nego mu jedan ekstra oficir ili podoficir pazi na Radaru i izvještava ga pomoću dolaska cijevi o svim refleksima neke zapreke za navigaciju ili o brodovima, koji mu se približuju i predstavljaju opasnost sudara. On mu na prosto javlja koliko ima da promjeni kurs desno ili u lijevo, da bi izbjegao sudar s drugim brodovima.

Radar se može smatrati drugim stražarem na mostu (look' out) sa najoštrijim vidom na brodu, ali sa svim tim bez »breveta«. Mi smo našli da je on pogrešiv. On vidi mnogo dalje nego itko drugi, ali ipak nekad ne vidi stvari pod nosom. Ali, treba da priznate, da ste i vi mnogo puta tražili neku stvar na stolu u navigacionoj kabini po nekoliko minuta, dok bi je napokon opazili gdje vas gleda u lice pored vas. Mi radi toga nijesmo imali lošije mišljenje o njemu. Taj nedostatak pripisivali smo njegovom neiskustvu.

Drugom prigodom upoznao sam se sa nekoliko članaka o njemu i faktično sam bio iznenađen kad sam vidio da je on bio predmet dugih rasprava. Radilo se o njegovom smještaju na zapovjedničkom mostu o čemu sam čitao u člancima sa dozom izvjesnog nepovjerenja.

Bez ikakve sumnje Radaru je mjesto u kormilarnici. Prvi princip vršenja straže na mostu je dobra izvidnica (look' out). Vi ste oficir na straži i vršite stražu na zapovjedničkom mostu. Kada to prilike zahtjevaju straže se podvostruče i onda ste u dvojicu na mostu, svaki na svojoj strani. Obojica se drže drugog principa držanja straže na mostu, koji se sastoji u tome, da se zadržavate u navigacionoj kabini što kraće. Radar koji također vrši stražu nesmiije nipošto ući u navigacionu kabinu. Budući da je osjetljivije konstrukcije, preporučujemo da se dobro ogrne i da drži stražu u kormilarnici. Nekoliko koraka sa kraja mosta, kratko konzultovanje sa Radarom i nekoliko koraka natrag do mosta, čini izvidnicu neprekidnom.

Snabdjeti brod sa jednom izvanredno vrijednom izvidnicom i onda je zabiti u ugao navigacione kabine, izgleda mi sasvim glupo. Konzultiranje Radara u brzini po noći predstavlja veliku operaciju. Kada zabludite k Radaru iz vanjske

tmine i zapitate ga što on vidi, zaustavite se malo s njim u diskusiji, ostavite ga dalje uključenog i pojurite vanka da vidite situaciju naokolo horizonta. Udarite nogom na ulazu i na izlazu preko praga skoro da padnete i vraćate se naglo u položaj izvidnice, u potpunosti, sa očima koje nijesu u stanju da vide za vrijeme od barem 90 sekundi.

Osim toga, ko se ne osjeća nelagodno pa čak i kriv, kada se po noći nalazi u navigacionoj kabini za vrijeme rđavog vremena i slabe vidljivosti, pa bilo to i za samih nekoliko trenutaka.

I sam Radar, iako dobar stražar, osjećao bi se dosta nelagodno znajući da treba da vas povuče u navigacionu kabinu prije nego li vam može biti od ikakve koristi. Da on mora povući ljude s izvidnice da vide što on vidi.

A što je tek s ucrtavanjem smjerova i snimaka na kartu?

Nalazite se na straži po danu, vrijeme je lijepo, nebo vedro, ugledate brod koji plovi u kursu kojeg smatrate da može eventualno postati protivan vašim interesima. Zaustavite se u razmišljanju i snimite ga, od oka, pomoću raznih predmeta na mostu (stanta od ograde, ugla kormilarnice ili slično). Zatim odete na nekoliko minuta i sasvim zaboravite na njega. Međutim provjerite kormilaru kurs, zazviždite neku ariju, zapušite cigaretu, povratite se amo i tamo ali u toliko ne ucrtavate nikakav snimak na kartu.

Kroz neko vrijeme opet ga, od oka, snimite pomoću nekog predmeta na mostu. Sasvim tim odlučujete da je još prerano da o tome dublje razmišljate i tada se ponovno udaljite. Za neko vrijeme pogledate što rade mornari, zazviždite neku ariju i još se nećim pozabavite, ali nijedan snimak broda nijeste ucrtali na kartu.

Do 5 minuta promislite da snimci »od oka« pomoću raznih predmeta na mostu nijesu od velike pomoći i popnete se na gornji most da snimite brod sa normalnog kompasa. Ostanete gore nekoliko vremena snimajući zatim se spustite na zapovjednički most, na um vam padne neka nova misao (kako se to obično događa na straži), ali još nijedan snimak nijeste postavili na kartu.

Odjednom se horizont suži a vidljivost naglo postane vrlo slaba. Ne vidite više brod a kompas vam odjednom ne služi za snimanje, tada se obraćate Radaru. On vidi brod dobro i za nekoliko minuta reći će vam što treba da s njim činite. On ne zviždi ariju kao vi, ali on tiho u sebi zuji. On u stvari vrši jednaki posao kao što ste vi malo prije vršili kad ste snimali na kompasu. Iako je u vašem slučaju ucrtavanje snimaka na karti bila zadnja stvar koja vam je došla na pamet, kod Radara postaje neophodno potrebita i nakon snimanja Radarom treba da odmah snimak postavite na kartu. Uputno je kada se Radarovi snimci postavljaju na kartu, da budu provjereni od nekog drugog oficira ili zapovjednika od kojih se uvijek jedan nalazi na mostu u slučaju lošeg vremena i slabe vidljivosti.

Prema svemu gore izloženom Radaru nije nikako mjesto u navigacionoj kabini a pogotovo ne na brodovima trgovačke mornarice.